

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik minden héten egyszer szombaton, egy íven.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.	Előfizetési ár egész évre 10 arany korona félévre . . . 5 arany korona Egyes szám ára 25 arany fillér
--	--	--

Jókai.

Ezen a héten lesz a Jókai születésének száz esztendeje, százesztendősi ünnepe. Erről nekünk is meg kell emlékezni, mert a nagy mese-mondó fejedelem első sorban a magyar reformátusoké.

Nem éppen azért, mert anyakönyvi adatai szerint református vallású volt, sőt egyházunkban előkelő egyházi tisztségeket is viselt. Van bizony nekünk sok olyan emberünk, a legszebb tisztségeink betöltői közt is, akiknek minden érdemét tisztelettel elismerhetjük, csak éppen a református voltát nincs okunk emlegetni. Hanem azért büszkélkedhetünk Jókaival, mert az ő világnézete jellegzetesen magyar református világnézet volt.

Szinte hallani vélem az ellenvetést, hogy: de hiszen Jókai, amint a regényeiből kitűnik, istenfélő, derék magyar ember volt ugyan, de éppen nem öntudatosan református. Sőt, lépésről lépésre kiderül az írásaiból, hogy egyházunknak sem hitelveit, sem intézményeit alaposan nem ismerte s olykor szinte operett-szerű komolytalansággal beszél el egyházi eseményeket, amelyek úgy, ahogy ő elmondja, soha sehol meg nem történhetnének.

Ez mind igaz, de egyáltalán nem cáfolata annak, hogy a magyar református ember típusának Jókai a legelőkelőbb képviselői közé tartozik. Ezekben a hibáiban is. Hogy vallásunkat s egyházunkat sem kívül, sem belül nem ismeri igazán. De az erényeiben is. Mindenekelőtt meg kell látni, hogy ő igazában komoly, vallásos lélek, aki mindenféle dolgok felett élcelődik ugyan, de Istent s a túlvilági életet sem gúny, sem neveltség tárgyává sohasem teszi, sőt a legnagyobb tisztelettel s hittel emlegeti. Azután meg kell látni, hogy a világon első embernek a magyart tartja, amint az a magyar reformátusok szokása. Aztán azt sem lehet eltagadni, hogy a magyarok közt is a reformátusok állanak legközelebb a szívéhez. Csodálatos hősei ezek az eszményi emberek, akik szebbek, jobbak, különbek, szeretni valóbbak mindenki-

nél, rendre kálvinisták, akkor is, ha buzgó katolikus magas körben élnek, mint Jenőy Kálmán, akkor is, ha Istentől elhagyott oláhok közt van a hazájuk, mint a Berend Iváné. Csak a két székely hős, az unitárius Adorján, meg a szombatos Tatrangi nem közülünk való. De hát ez is nem igaz magyar református jellemvonás-e, hogy mindig tudnunk kell a megismert embernek a vallásfelekezését is? Más regényírónál lebonyolítódik a cselekmény anélkül, hogy a vallási hovatartozandóság szóba jöjjön. — ha csak a vallásnak nincs külön karakterizáló szerepe. Jókainál ellenben majd mindig az elején tudjuk a hős vallását. Miért? Mert Jókai egyáltalán szívesen foglalkozik egyházi, iskolai dolgokkal, szereti a zsoltárokat, szívesen idéz belőlük, s a kálvinista zsoltár kedvéért a hős is kálvinista lesz.

Egészen bizonyos, hogy a magyar reformátusság népszerűsítéséhez Jókai a maga mindenféle olvasott könyveivel nagy mértékben hozzájárult. Pedig református egyháztagnak és református hívőnek nem volt valami kemény. Ámde egyházunk iskoláiban nőtt fel és mint még fiatal ember, a forradalom alatt és után sokszor megfordult a debreceni kollégiumban s teleszívta magát annak a levegőjével. Ez a hatás maradt meg alkotásain.

Ezért kell nagyon vigyáznunk az iskoláinkra. Amíg azok a mieink igazán, addig nem pusztulunk el, akármilyen zord időknek nézünk is elébe. Ezért nem szabad az iskoláért semmi áldozatot sem sokallani.

Iskola

Kerekes Ferenc pedagógiai levelei.

„Közöndötöböenő töeröemötöe Isötöenő” . . .
Esetleg, ha e segédhangzót tanult, akkor azt pótolja be, de az eredmény ugyanaz. A tanító ordít: azt olvasd, ami ott van. Pedig az istenadta azt olvassa. Csakhogy majdnem kétezred év kellett hozzá még Krisztus után is, hogy a tanító rájöjjön, hogy benne

van a hiba. Ő tanított többet, mint ami ott van. Végzetes hibát követett el akkor, amikor a felnőttek előtt ismeretes néven tanította meg a betűket, az olvasó felnőttek álláspontjáról azt gondolván, hogy a gyermek is ép oly jól kitudja választani a tényleges hangot. Pedig ez igen nehéz, különösen akkor, ha szeszélyesen hol elől, hol hátul tesszük a segédhangot: bé, ef. A tanítót eszi a méreg, a gyermek megundorodik az iskolától mindjárt a legelején.

Ezen igyekeztek segíteni a nevelés újkori első intézményes javítói: a philantropisták. Basedow híres dessau mintaiskolájából indultak ki a reformok: az alapítón kívül Wolke, s a későbbi igazgató, Campe, Gedicke. Olivier hagytak maguk után maradandó nyomokat.

A legtöbb elismerésben az *Olivier* eljárása részesült. Ő irodalmilag is ismerette módszerét: Versuch der Charakteristik einer vollkommenen naturgemässen Leselehrart. Dessau 1804. c. művében. Lényege, hogy a mássalhangzókat csak nagyon enyhe *e* segéd hanggal engedte kíséreni s ő már mindenütt hátrahagyta ezeket, ilyenformán: be, ee, de, fe. Így mégis könnyebben megtalálhatta a gyermek a szükséges főhangot. — Egy nagyon kis lépés ide már a ma is érvényes *hangoztatómódszer*. (Lautiermethode), mely csak a főhangot engedi ejtetni, azt is nagyon tisztán. Pestalozzi technikai könnyítései (elemzés helyett hangokból kiindulás, kirakó tábla) után Stephani Henrik tette meg ezt a lépést, mely annyira emlékeztet a Kolumbusz tojása historiajára. (Fibel für Kinder. Erlangen 1807. Részletesebb leírása csak 1814. és 1818-ban jelent meg.: Ezekről még nem igen tudott Kerekes, sőt sokáig Olivierről sem, akit már diákkorával megelőzött a módszerben!

Egyébként érzik a Philantropinum s általában a korból teremtett hangulat: (V. ö. Salzman 1797. évi magyar kiadását a megkapóan kedves „Okosdi Sebestyén“-t.) *Ne legyen lélekkinzó hely az iskola*, melyre irtózáttal gondolnak a növendékek. „Nem elég az, hogy a gyermek az olvasást megtanulja s olvasni tudjon, hanem szükség, hogy azt könnyen és gyönyörködve tanulja, hogy a könyvtől ne irtódzon, sőt azt örömmel vegye kezébe.“

Elmondja aztán az ő hangoztató módszerét, mellyel kedves szeretetreméltósággal tanította meg az olvasást. „*En ezt a methodust Novitius deák koromban találtam*, mikor a legelső septima¹ tanítványom adódott kezem alá, és azon meditéltam, hogy volna azt legjobb az olvasásra megtanítani. Éppen ekkor tájban történt, hogy idekinn² Német országban Olivier, egy az enyimhez hasonló, de attól mégis sokban különböző methodussal nagy Aufsehent csinált és az apró gyermekeket, mellyeket a szerint tanított fényes társaságokban mint valamely csudákat, úgy producalta, de én akkor erről a hetedik házban³ semmit sem tudtam szerencsére; mert ha tudtam volna, talán el is kevé-

¹. Ez volt a legelső osztály 1798—1800-ban: a mai első eleminek felel meg.

². „Idekinn“, mert most Németországban van Kerekes.

³. Azaz a hetedik osztály termében. A privatus praeceptorok is az osztály termekben tanítottak.

lyedtem volna vele; hanem későbbben örömmel láttam, hogy én ezen dologban *Olivier*nél már akkor is semmivel rosszabbul nem gondolkoztam“.

Érdekes és fontos lehet az egyetemes paedagogia történetében is ez az önvallomás: teljesen önálló úton *Olivier*rel legalább egyidőben felfedezte a mi *Kerekes*ünk a hangoztató módszert. Az egyszerű elszigetelt, szegény diák ugyanoda jut, ahova egy fényes szellemektől, a nevelés kérdései iránt melegen érdeklődő férfiaktól, társadalomtól körülvevett mester.

3. Az **írásitanítás** ügyéről keveset beszél. Röviden csak a „norma szerint való“ szépírást hangsúlyozza. Ez is a Ratióban gyökerezik: e szerint egy norma, irányadó szabályzat jelent meg Révai Miklóstól: „Az ékes írásnak a nemzeti iskolákra alkalmaztatott eleji“ 1779. Sőt a városi iskolákban külön könyvből tanulták a helyesírást és helyesejtést is. Három krajcáros füzetekben árulták mindkét studiumot. (Fináczy E.: A magyarországi közokt. tört. Maria Terézia korában II. 285. l.) Norma különben mintát jelent. A pozsonyi híres „normalis iskola“ minta-iskola volt.

4. A **számvetés** tárgyalásán igen erősen és nyilvánvalóan érzik a Pestalozzi tanainak hatása s minden szava maradandó bizonyosság Pestalozzi és a magyarság elég korai és mély kapcsolatára.

Mindjárt az elején, a számtan jelentőségének méltatásánál, Pestalozziakra utal, kiemelve, hogy ők nem annyira praktikus okokból tanítják első sorban, hanem azért karolták fel az előzőknél sokkal nagyobb erővel a mathesist, mert kitűnő észfejllesztőt látnak benne. Dicséri és ajánlja módszerüket, amivel annyira viszik a gyermekeket, „hogy azok az eszokban nagy calculusokat is csaknem villámsebességgel kicsinálnak“. A mi *Kerekes*ünk józanságát és elfogulatlanságát mutatja, hogy őv az egyoldalúságtól: más tárgyakkal is lehet és kell is az eszet fejleszteni.

A pestalozzianus-eszmék debreceni főforrására is rábukkanunk *Kerekes* levelei révén: *Péczy*lynél megvannak — úgy mond Pestalozzi könyvei, abban látni lehet a módszerét. — Ez a *Péczy* a debreceni Kollegium híres tanára volt 1815-től, tehát épen akkoriban jött haza németországi tanulmányutjáról, megtelítve az új eszmékkel és könyvekkel, amelyekre gazdagember léte tudott is, szeretett is áldozni. Magával hozta Pestalozzi szeretetét a népoktatás, az alsóbb fokú tanítás iránt, s ő, az akadémiai jellegű tanár, 10 évig viselte az alsóbb classisok feletti inspectori tisztséget. Ebbeli érdemei távolról sincsenek még érintve: a jövőre vár, miként életének tüzetesebb rajza is. Pedig Aranyra is nagy hatással volt ez a viasz-arcú, mély tudományú „ólomkatona“. (Így nevezték a diákok maguk közt ezt a Kölcsey-jellemű professzort.)

Elmondja *Kerekes* itt is a saját módszerét. Hangsúlyozza, hogy ne elvont számokat tanítsunk először s ne a római. (Ebben különben épen az ellenkezőjét mondja annak, amit az „Oskolai Paeda-

gogia"-jában hirdet.) A tízes számrendszert s magát a szám fogalmát is gyakorla világ, kirakással ismertette meg. „En ebben egy hat esztendő gyermekét esztendő alatt annyira vittem, hogy ha tettem az asztalra egy marék paszulyt, és azt mondtam neki: No fijam Miska, ebből számlálj ki 134-et, míg én vissza jövök: míg kerültem-fordultam, ki volt számlálva, s néha maga jött a gyermek utánam örömmel, hogy ki van már... Még pedig hogy volt ki? Minden rakásban tíz-tíz, ilyen rakás ismét tíz egy sorban, másik sorban három, a harmadik sorban külön a négy“.

A számjegyekkel sokáig nem kell törődni. „Nem is a számjegyekkel, hanem az elmében való calculálás az, mely az elmét élesíti“. Egészséges eszmék.

(Folytatjuk.)

Dr. Törös László.

Közélet

Kálvineumi ünnepség Kocsordon és Györteleken.

A szatmári egyházmegye területén szeptember 8-án volt az első kálvineumi ünnepély, amely a kis gyülekezetekből, de lelkes tagokból álló traktusban biztató ígéretet nyújtott a további sikerhez. Egynek mondjuk a két helyen, Kocsordon és Györteleken tartott ünnepséget azért, mert a két község olyan közel van egymáshoz, hogy lelkipásztoraik egyetértve s a hívek együtt lelkesedve, egy napon hozták össze adományait a nemes célra.

Vasárnap délelőtt Kocsordon volt istentisztelet, amelyen Dr. Erdős Károly predikált s a kis Kántus két énekén kívül a helybeli két dalegylet is működött. Meglepő volt az az eredmény, amelyet e két, mintegy 50—50 tagból álló énekkar Bakó Sándor kántor, illetőleg Bukovinszky Zoltán tanító vezetésével felemelt. A templom teljesen megtelt buzgó hallgatósággal, akiknek soraiban láttuk Tisza Lajos grótot, az egyház főgondnokát is.

Ebéd után a debreceniek átmentek Györtelekre, ahol a templomban vallásos délután volt, amikor is Dr. Erdős Károly imádkozása és a kis Kántus éneke után Kiss Ferenc kálvineumi elnök tartott hatásos beszédet, amelyet a györteleki énekkar szóra. Boda Ferenc szavalata és a kis Kántus éneke követett. Dr. Juhász László helybeli lelkipásztor buzgó imádsága, a helybeli dalárda éneke és közének zárta be a szépen sikerült ünnepséget. A délután fennmaradó részén néhányan a lelkészlakon, a diákok jórésze pedig polgárcsaládoknál élvezte az igazi sziveslátás gazdagságát.

Este fél nyolc órakor műsoros estély volt Kocsordon, ahol az iskola termét zsúfolásig

megtöltötte a vidékről is nagy számmal összesereglett hallgatóság. Különösen kedves volt, hogy a lelkésztársak olyan nagy érdeklődést tanúsítottak, ami például szolgálhat mindenütt. A környékből tíz lelkipásztor jött el családjával, még pedig Gönczy Sándor Tyukodról, dr. Juhász László Györtelekről, Kerekes Gyula Matolcsról, Tóth Gyula családja Gyügyéről, Tóth Sándor Nábrádról, Lányi Elemér Zsarolyánból, Kósa Zsigmond Komlódtótfaluból, Kalmár Dániel Rápoltról, Fekete G. Antal Penyigéről és Király Ferenc Porcsalmáról. — Az estélyt Szabó János helybeli lelkipásztor nyitotta meg lelkes és lelkesítő, tartalmas szavakkal, majd a kis Kántus énekelt Csokonai-dalokat. Kiss Ferenc egyetemi tanár hatalmas beszéde mélyeséges hatást váltott ki. Szép volt Boda Ferenc szavalata, kedves és élénkítő volt a jórészt helybeliek által előadott bohózat, amelyben Kálydy Ilonka, Végh Annuska, Juhász Béla, Bányay Endre és Bukovinszky Zoltán szerepeltek. Egyszerű, de a lélekig ható volt Thuróczy László th. hegedűjátéka, hét diáknak irredenta színműve, derűtséget keltezt Solymosi József vígszavalata s feledhetetlen marad a kis Kántus többszöri hangulatos éneke.

A műsort táncmulatság követte, amelyet három virágkosár és három torta kisorsolása, levelező-lapok, limonádé és sütemény árúsitása tett változatossá. Ezek a változatosságok mind fokozták a bevételt és a kocsordi fáradhatatlan papnének s nőtestvéreinek leleményességéről tettek bizonyosságot.

Az anyagi eredmény felülmúlta a legnagyobb várakozást is. Györteleken közel négy millió, Kocsordon több mint tíz millió korona gyűlt a leányárvák javára. Istené a dicsőség, hogy erőt adott két szolgálójának e Neki tetsző szolgálat áldásdús elvégzésére.

Missiói uttörések.

A tiszaezlári egyház, hol már 12 éven át megszokott a téli vallásos esték tartása, úgyannyira, hogy az utóbbi években már házaiknál is szívesen várnak és látnak híveink egy-egy kedves házi elmélkedésre, január hó 22-én Szücs József tiszadadai vendéglelkipásztor látogatásával kapcsolatban egyszerűen, de családias melegséggel, bensőséges együttérzéssel tartotta meg szokásos vallásos estéjét. Bizonyossága volt ez az est annak az igazságnak, hogy a gyülekezet benső s ezáltal külső életében is, csak lelkész és tanítótestület egybekapcsolódó munkássága, egy cél felé irányított, egymást megértő szolgálata válthat ki s mutathat fel áldásos eredményt. Másrészt beigazolódtott ezen az estén az a sokak által hangoztatott állítás is,

hogy lelkésznek más egyházban való vendégszolgálatára roppant nagy értékkel illeszkedik bele a gyülekezet vallásos életébe.

Látiuk jólesően, megilletődött meglepettséggel, hogy ezen az estén a szokottnál nagyobb méretű (80 m²) iskolai tantermünket a szorongásig töltötték meg várakozó híveink. Föltétlenül a vezetők egy úton járó szolgálata készítette elő a híveket a várakozásra, de elvitázhatatlanul az idegen lelkész szolgálata vonzotta: még a lanyhákat, a közönyösöket, sőt a „minek a” lekicsinyelőket is s ezt az előre bejelentett szolgálatot váró lelki öröm csordult ki abban az Istent dicsőítő VIII. zsoltárban, olyan bensőséggel és olyan megragadó erővel, hogy már itt a kezdetén megláttuk az este eredményét.

Ez az emelkedett érzés mélyült és magasztalt gyermeki alázattá s az alázatból felemelkedő, Istenhez vágyó felmagasztaltsággá Szücs József lelkipásztor bűnbánatra ébresztő és a kegyelében felmagasztosuló imádságában. A legtisztább öröm gyönyörűségével szólhatunk a vendégpásztor igehirdetéséről is, melyben hív szolgálta hitének erejével az isteni békességbe emelt s teleszórta a vágyakozó szív sokszor csüggetéssel hintett útját a maga lelki reménységének mindent kiragyogó fényével. A helyi ifjúsági énekhar imaszerű fohásza tartotta még néhány percig ebben az áhítatos magasságban lelkünket. Szabó Gerzson tanító lelkész, buzgó munkásságát dicséri az elért szép siker.

Azután két iskolás gyermek szavalatában tanított bennünket a rég porladó költőpap, Tompa Mihály. A gyermekek szép és értelmes interpretálása, mély átérzése, a két munkás segítők, Borsy Julia és Szabó Gerzson tanítóknak előkészítő gondosságukról tett bizonyítást.

Dicsérettel kell kiemelni Beregszászy József tanító szabad előadását az emberiség vallásos életéről, a teremtés hajnalától az egyházi hatalom lelki szabadságot fojtogató túltengéséig. Nemcsak a szép, gondos szerkezet, de maga az előadás is figyelmet és érdeklődést váltott ki s folytatásának beígérését örömmel fogadtuk.

Még Kovács Lajos helybeli lelkész tartott szabadelőadást az egyházi fegyelemről, Máté 18:15-17. versei alapján, a következő estére ígérve ennek a nehéz és nem kedves témának Kálvin felfogásában való ismertetését.

Az új énekeskönyv 100. dicséretének elénkklése után Szücs József lelkész közvetlen hangú, gyermeki szeretettel kapcsolódó, háláadó s további segédelmet kérő imája zárta be e sok örömet és annyi reményt hozó estét.

Az öröm ott mosolygott, ott ragyogott az arcon, vitték haza a családi fészekbe, hogy

átöntsék a mindennapi élet nehéz, robotos munkájába a Krisztus igájának gyönyörű szépségét és boldogságát. Ott vibrált a lelki öröm túlaradtságának csendes tükörén a jövő reménysége azokban a halk, elfogadott szavakban, melyekkel a vendég lelkipásztornak mondtak köszönetet, hogy eljött hozzánk, hogy felkeresett bennünket.

Irodalom

A XLVI. zsoltár dallama.

Ezen dallamnak az új énekeskönyvben látható hangjegyzésére vonatkozólag Nagy László hitoktató-lelkész úr az 1924 nov. 22. számban ezt írja: „Sajtóhiba fordul elő a 46. zsoltárban, ahol is az előjegyzésben két kereszt szerepel. Holott egy sem kell, egy bé azonban kimaradt”.

Úgyis, mint a dallambizottság, úgyis, mint a háromtagú szerkesztő-bizottság egyik tagja, a következő megjegyzést kívánom megtenni: A két kereszt kiírása nem sajtóhiba. A dallam úgy éneklendő, amiként a hangjegyzés mutatja. Két kereszt előjegyzés azért van, mert a dallambizottság úgy határozott, hogy az előjegyzések a mai dúr és moll hangnemek előjegyei szerint történjenek. Miután a 46. zsoltár dallamának alaphangja a *d*, itt két kereszt (*d*-dúr) vagy egy bé (*d*-moll) előjegyzést kellett alkalmazni. A bizottság a két keresztet választotta. De miután Nagy László úr fenti megjegyzéséből azonos következtetést lehet levonni, hogy a dallambizottság által nem helyesen lett megállapítva a dallam, a következő felvilágosítással tartozom.

A dallam a régi francia és magyar énekeskönyvek C kulcsú és szegletes hangjegyű hangjegyzése szerint, ha azt *a* kezdettel *d* alaphangra helyezzük át, így van (helykímélésből hangjegyek helyett betűjelzést használva):

1. a a a h g a c h a
2. a a e g g f i s z d e d
3. d a h g a c h a
4. e f i s z a e g f i s z e d
5. 6. a a c h a h c d a
7. d d c h a g f i s z e
8. a c h a g f i s z e d.

A dallam különös és szokatlan, minek oka az, hogy a dallamnak alapjául a régi egyházi, mixolydiai hangnem szolgál (*d e f i s z g a h c d*), mellyel a mi dúr és moll hangnemhez szokott dallamérzésünk nem tud megbarátkozni, különösen a nagy harmad (*fisz*) és a kis heted (*c*) miatt, mely utóbbi tulajdonképpen az alaphang (*d*) ötödének (*a*) kis harmada (*c*). A dallambizottság, hogy a dallamot elfogadhatóbbá tegye, azt a szabadságot engedte meg magának,

hogy a 7. sor 7. hangját és a 8. sor 6. hangját fiszről f-re változtassa, miáltal a 8. sor megegyezik a 148 zoltár utolsó sorával s a 46. zoltár dallama dúr helyett moll bezárást nyert, mire régi magyar énekeinknél és népdalainknál több példát találunk. („Im bé jöttünk...“ első sora, „Mi szent Atyánk“ 3. sora, „Mi fehérlik ott a síkon“ 3. sora, „Három akó borom van“ és „Eszem a szíved angyalát“ második fele mollba fordul. A szózatnak eleje és vége dúr, közepén („A nagy világon e kívül, Nincsen számodra hely“) mollba fordul át stb.) A másik hangváltoztatás az 5. 6. sor 7. hangjánál történt (c helyett cisz). Ezen utóbbihoz hasonló hangváltoztatás más zoltárdallamoknál is előfordul, így pl. a 36, 138, 150. zoltárok első és 84. zoltár 5. és 6. soraiban (fisz—g helyett fisz—gisz), miután a közönség ezen helyeken kis második helyett következetesen nagy második énekel. Az új énekeskönyv 46. zoltárának dallama tehát a jelzett három hangnak megváltoztatásával betűjelzés szerint így van:

1. a a a h g a c h a
2. a a e g g f i s z d e' d
3. d a h g a c h a
4. e f i s z a e g f i s z e d
5. 6. a a c h a h c i s z d a
7. d d c h a g f e
8. a c h a g f e d.

Ezek után megmondhatjuk, hogy Nagy László úr miért gondolja a 46. zoltár dallamjegyzését sajtóhibának. Azért, mert a debreceni revideált énekeskönyv hangjegyzéséhez tartja magát megszokásból. A debreceni revideált énekeskönyv dallamait tudvalevőleg Sz. Nagy Károly írta át a régi szegletes hangjegyű zoltárokból. De ő a mixolydiai hangnemű 46. zoltárt egészen moll hangneművé alakította, gyúrta át s evégből az eredeti dallamnak kilenc hangját változtatta meg. Az ő átírása szerint a dallamnak alaphangja *e* s kezdőhangja *h*, melyet ha *a* kezdettel *d* alaphangra helyezünk át, a dallam ez lesz:

1. a a a h g a c h a
2. a a e g g f d e d
3. d a h g a c h a
4. e f a e g f e d
5. 6. a a c h a h c i s z d a
7. d d c b a g f e
8. a c b a g f e d.

Semmi kétség, hogy az énekszöveg megfelelőbb dallamot érdemelne, mert aligha van az egész világirodalomban hatalmasabb és erőteljesebb kifejezés ennél:

„Azért a mi szívünk nem félne,
Ha az egész föld megrendülne,
És a hegyek a tengernek
Közepébe bédülnének“.

Tudjuk, hogy Luther a 46. zoltárból készítette az „Ein' feste Burg“ szövegét s milyen hatalmas dallamot szerzett hozzá! A dallam örök életet biztosít az „Ein' feste Burg“ (Erős várunk) szövegének.

Nagy László úr futólag érinti a ritmizálást, az ütembeosztást is, a dallamkérdésnek legnehezebb problémáját. E tekintetben az első és második próba-énekeskönyv megjelenési ideje között a „Protestáns Szemle“ és „Protestáns Zeneközlöny“ hasábjain hosszas és élénk vita zajlott le. A kérdést az új énekeskönyv sem oldotta meg, csak kettévágta a zsinati énekeskönyvi bizottság azon határozata alapján, hogy a régi zoltárból átvett dallamok $\frac{2}{2}$, — az új dallamok pedig $\frac{4}{4}$ ütemezésűek legyenek, mely utóbbi a magyar ütemes versű éneknek tényleg jobban megfelel. S ez nem kicsinyelhető haladás, mert ezáltal éneklésünk magyaros irányban való továbbfejlődésének útja szabaddá tettett s a jövő feladata nem lehet más, mint magyar ütemes verselésű énekekkel és dallamokkal minél magyarosabbá tenni éneklésünket.

Szügyi József,
református kántor.

Irodalmi szemle

Új korálkönyv. Varga József nagykorösi református karnagy és képezdei zenetanár, az új énekeskönyvhöz pár évvel ezelőtt korálkönyvet készített, mely a legrövidebb idő alatt teljesen elfogyott. Most az országosan ismert nevű szerző korálkönyvét újra kiadta, még pedig lényegesen javított módon. Különösen meglepő szép az új korálkönyv kottanyomása, ami a kántoroknak s énekkarvezetőknek nagy örömet fog szerezni. Melegen ajánljuk az érdeklődőknek. Kapható a Méliusz könyvkereskedésben (Debrecen, Fötér 26.). Ára 70,000 kor.

Lévay Lajos: Egyházi beszédek. V. kötet. Aki ismeri Lévay Lajos egyházi beszédeinek előző kötetét, méltó örömmel fogadta az V-ikét, melyet a szerző „irodalmi munkássága zárókövéül szánt“. Ez a záróköv valóságos korona is. Nemes egyszerűségben, lebilincselő közvetlenséggel sugározza ki magából az író egyéniségét, lelkét; e beszédekből megismerjük őt, mint a kálvinista prédikátor eszményi típusát, aki előrehaladott életkorában is ifjúi erővel és elevenséggel tanít és vezet, int és dorgál, meglátja az események rejtett szálait, foglalkozik korunk legújabb eszmeáramlataival, hogy visszatartsa népét attól, ami a léleknek ártalmára van s helyes útra terelje azt, akit mások félrevezettek. Igazi népies egyházi beszédek ezek, egyaránt alkalmasok arra, hogy ily nyomokon hirdessük az ígét falun és városban. Mint sokat tapasztalt orvos, lehajlik a be-

leg társadalomhoz, gyógyítgat ott, ahol sebeket lát, ébresztgeti, aki nem halt meg, csak aluszik. Stílusa, mondatfűzése szabatos, gördülékeny, kifejezései simák és szépen csengők, szónoki erő lüktet minden sorában. Örömmel üdvözljük a szerzőt és ajánljuk becses munkáját az érdeklődők méltó figyelmébe. Tartalmaz 16 közönséges és ünnepi és 6 alkalmi beszédet. Megjelent a szerző kiadásában. Főbizományos: Sylveszter-könyvkereskedés. Tahitótfalu. Ára 70.000 korona.

Halottaink

Id. Vöröss Zsigmond nyugalmazott református lelkész folyó évi január hó 23-án 65 éves korában hosszú és kínos szenvedés után Tiszaburán elhunyt. A megboldogult előbb Resicabányán volt lelkész-tanító, majd Szeghalmon helyettes lelkész, végül Szilágyszéren rendes lelkész. Innen 1917-ben nyugalomba vonulván, Tiszaburára költözött... Nyugalma azonban nem volt. Mindig betegeskedett. Testi szenvedései mellett sietette halálát még rajongásig szeretett feleségének hirtelen történt elvesztésével őt ért mélységes lelki fájdalom. Gyermeklein, menyein kívül gyá-zolják az elhunytat testvérei, ezek között dr. Vöröss Sándor hódmezővásárhelyi árvaszéki elnök s Vöröss László siklósi polg. isk. igazgató... Adjon vigasztalást az Úr övének, a pihenni tért, megfáradott szolgát pedig nyugtassa meg az anyaföldben s adja meg neki majd a boldog ébredés dicső örömét — kegyelméből.

Velegl István iszkaszentgyörgyi lelképásztor 44 éves korában január hó 18-án elhunyt. Temezése január 21-én volt részvét mellett.

Legyen áldott emlékezetök!

Különfelék

Lelkészképesítő vizsgálat volt Debrecenben a folyó hó 10. és 11. napjain. Az első lelkész-képesítőre jelentkezett 4 pályavégzett jelölt, akik közül egy jó, egy elégséges osztályzattal képesített, míg már ketten két-két tárgyból egy év múlva teendő javítóra útasítottak. A második lelkészképesítő vizsgálatra öten jelentkeztek, de ezek közül egynek az értekezése nem fogadtatott el, egynek a jelentkezése pedig szabálytalannak minősült. A többi három közül kettőt egyszerűen képesített a vizsgáló bizottság, egyet azonban egy tudományból javítóra útasított.

Földesen február hó 8-án szép sikerű sajtó-ünnepélyt rendezett Karácsony Imre, amelyen dr. Lencz Géza egyetemi tanár, Lengyel Imre lelképásztor, Berey Barnabás th. működtek közre. Az egész napi akció jövedelme két millió korona volt.

Előlépés. Bilkei Pap István budapesti theol. tanár f. hó elsejétől az V. fizetési osztályba lépett elő. A hű szolgán és érdemes férfún sokasodjék meg továbbra is az Úr kegyelme!

A Magy. Ev. Ker. Diákszövetség jan. 31—febr. 2-ig tartotta XV-ik országos téli konferenciáját Budapesten. A nagyértékű előadások elhatározó befolyást gyakoroltak a mintegy 300 főnyi diákságra. Debrecenből 20 egyetemi hallgató fiú s lány és 14 kereskedelmista vett részt a gyűlésen.

Csere. Ki volna hajlandó lelkésztársaim közül elcserélni velem? Javadalmam: 25 hold föld, 45 véka búza, 45 véka árpa évi párbér, évi 933 aranykorona kongrua, évi 44 aranykorona deputátum községtől. Részletes ajánlat: Református Lelkeszi Hivatal Újlőrincfalva, Heves-m. küldendő.

Csere-ajánlat. A Balaton partján fekvő egyház lelkésze elcserélné állását. Javadalma 19 kat. hold föld, 34 mm. rozs, 20 köbméter tűzifa s havi 800.000 korona kongrua. Cím a kiadóhivatalban.

Veres Miklós csökmői egyházi épületjavító lapunkban között vállalati hirdetését olvasóinknak szíves figyelmébe ajánljuk.

A kiadóhivatal üzenete.

O. P. D-e. Az 1925. évre küldött 85.000 K megérkezett. Szíves tudakozódásod következtében értesítelek, hogy 1924-ről még 30.000 kor. hátralékban van. **Veress Miklós** urtól Csökmőveitünk 120.000 K-át, minden értesítés nélkül. Abban a feltevésben, hogy a küldemény részéről (újelőfizető) küldetett, lapunkat címére megindítottuk. **Hátralékos lapjاراتóinkhoz.** Több rendbeli kérésünk ellenére ma is több millió K hátralék van kint 1924-ről. Tisztelettel kérjük, hogy méltóztassék újabb felhívás nélkül beküldeni a tartozást. A személyenként való megkeresés a tetemes postai költségen kívül sok munkába kerül.

Hivatalos Ertesites

A tiszántuli református egyházkerület püspökétől.

290—1925. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 8000—1925. II. sz. alatt kelt rendelete alapján felkérem Nagytiszteletedet, hogy a böles vezetése alatt álló egyházmegye kötelekébe tartozó és kongruában, vagy kongrua-segélyben, vagy családi pótlékban részesülő lelkészeket, theol. tanárokat és családi pótlékban részesülő segédlelkészeket méltóztassék felhívni, hogy az államtól élvezett járandóságik folytatólagos utalványozhatása céljából igényjogosultságuk feltételeinek igazolására első ízben *folyó évi június hóban*, azontúl pedig *minden év június és december havában* a 8000—1925. II. VKM. számú rendeletre való hivatkozással, *közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi miniszterium II. ügyosztályához* a következő okmányokat terjesszék fel:

1. Mind a kongrua, mind a családi pótlék szempontjából helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó a lelkész életbenlétele és pontos lakóhelye.

2. A családi pótlék szempontjából helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó ezenkívül, hogy

a) a lelkész azon gyermekei, kik után a lelkész a családi pótléket élvezi, nem bírnak oly keresettel, vagy jövedelemmel, illetve nem részesülnek oly ellátásban, vagy természetbeni jövedelmezésben, melynek értéke a havi (10) tíz aranykoronát elérné, vagy meghaladná,

b) a lelkész feleségével közös háztartásban él.

3. Ha a lelkész családi pótlékban valamely, az 1925. évi 5000 VKM. számú körrendelet 3. §-ában felsorolt egyén, családtag után is részesül: úgy az ily családtag utáni családi pótlék további folyósíthatásának feltételeképpen

a) helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó, hogy a lelkész és törvényes felesége, valamint a lelkész által eltartott családtag teljesen vagyontalanok, továbbá, hogy az illető családtag a lelkésszel közös háztartásban él és semminemű jövedelemmel nem bír, végül

b) amennyiben az illető családtag nagykorú, közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó az is, hogy az illető családtag teljesen munka- és keresetképtelen.

A helyhatósági bizonyítványt a helyhatóság, a közhatósági orvosi bizonyítványt pedig a közhatósági orvos köteles, fenti miniszteri rendeletre való hivatkozással szóbeli úton előadott kérelemre díj- és illetékmentesen, azonnal kiállítani.

A helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó adatokat az illető lelkész, a valamennyi adatot magában foglaló egy helyhatósági bizonyítvánnyal is igazolhatja.

Azoknak a lelkészeknek, kik az említett feltételek kellő időben való igazolását elmulasztják, kongrua és családi-pótlék járandósága az elmulasztott hónapot követőleg mindaddig fog szünetelni, amíg az illetők a fentiekben meghatározott igazolási kötelezettségüknek eleget nem tesznek.

Ezen rendelet nem érinti a lelkészeknek azt a kötelezettségét, melynél fogva az államtól járó mindennemű javadalmazásuk továbbra is szabályszerű szolgálati úton kérelmezendő, tehát bármiféle egyéb jelentés, kérés az 1924. évi 115,361. és 1925. évi 5000. VKM. számú rendeletnek megfelelően hivatalom útján terjesztendő fel a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925 február 9.

Révész,
püspök h.

Pályázat.

A debreceni református kollégium főgimnáziumának fenntartótestületi elnöksége pályázatot hirdet egy természettan-földrajzi rendes tanári tanszékre. A megválasztandó tanár javadalmára egyenlő az ugyanolyan fizetési osztályban lévő állami tanárokéval. Pályázhatnak református vallású tanárok, akik okmányokkal tartoznak igazolni képesítésüket, életkorukat, családi- és egészségi állapotukat, eddigi működésüket és a forradalmak alatt tanúsított magatartásukat. A pályázók kérvényeiket a tiszántúli református egyházkerülethez címezve, a debreceni református főgimnázium igazgatóságához nyújtják be f. évi március hó 31-éig. — Az állást 1925 szeptember hó 1-én kell elfoglalni.

Pályázat.

A debreceni református kollégium gimnáziumában pályázatot hirdetünk az ének- és zenetanári állásra, mellyel legfeljebb heti 24 órai tanítás van összekötve, ez idő szerint: az ének tanítása a konventi tanterv szerint heti 20 órán, az ifjúsági vegyeskar és az ifjúsági zenekar tanítása heti 2—2 órán és ezeknek az iskolai ünnepeken és istentiszteleteken való vezetése. A javadalom (fizetés, lakáspénz, családi-pótlék) ugyanolyan mértékű, mint a gimnáziumi rendes tanári javadalom, a nyugdíjbeli ellátás hasonlóképpen. Más iskoláknál eddig teljesített tanári szolgálai a fizetés és a nyugdíjigény megállapításánál be fog számíttatni. Az egyházkerület fenntartja magának, hogy a megválasztott tanárt a kollégium lelkészképzőintézetében az énektanítással (heti 4 óra) és a harmónium tanítással (heti 2 óra), valamint a kollégiumi Kántus vezetésével (heti 4 gyakorló óra) is megbízhassa, de ez a megbízás egyelőre csak ideiglenes jellegű. E megbízásért járó külön tiszteletdíj felényi lesz, mint a mindenkori gimnáziumi ének- és zenetanári nyugdíjba beszámítható fizetés. A megbízott tanárnak a Kántus gyakorló óráin kívül is elő kell készítenie a Kántust az iskolai ünnepekre és istentiszteletekre, be kell gyakorolnia a temetési gyászenéket és vezetnie kell a Kántust minden fellépése alkalmával. A Kántust képviseli és annak hivatalos működéséért felelős. Pályázhatnak református vallású, középiskolai énektanításra képesített egyének, akik a hegedű, zongora és harmónium kezelésében jártasok. Ha a pályázónak középiskolai énektanításra képesítés nem volna, megválasztása esetén ezt egy év alatt köteles lesz megszerezni. A pályázati kérvényt a tiszántúli református egyházkerülethez címezve, a debreceni református kollégium igazgatóságához kell benyújtani f.

év március hó 31-ig, felszerelve keresztlevéllel, a végzett tanulmányokat, a képesítést, az eddigi szolgálatokat, az egészségi állapotot és a forradalmak alatti magatartást igazoló okmányokkal. Az állást 1925 szept. 1-én el kell foglalni.

Debrecen, 1925 február 2.

Karai Sándor,
kollégiumi igazgató.

A református egyházak szives figyelmébe.

Alulírott vállalom az ország bármely részében egyházi épületek, templomok, tornyok kijavítási munkálatát. Önműködő kötél-csiga állványom alkalmazásával biztos és praktikus munkát vagyok képes teljesíteni s ez lehetővé teszi nálam a jutányosabb vállalati összeg számítását. Végzek bádogos-, ács-, kőmives-, festő-, aranyozó- stb munkálatokat. Működésemről számtalan elismerő irat birtokában vagyok, melyeket kivanatra kész vagyok bemutatni. Meghívásra felvilágosítással, kellő információval levél vagy személyes megjelenés útján díjtalanul készséggel szolgállok.

Magamat a nagytszeteletű egyházi előljáróságok szives figyelmébe ajánlva, vagyok

Csökmő, 1925 február 7.

Veres Miklós,
templomjavítási vállalkozó.

Megjelent:

Forgács Gyula:

Agenda és Konfirmációi Káté

című kiváló tankönyvének II. kiadása. Az első kiadás hatalmas példányszámában egy év alatt teljesen elfogyott.

Lapvélemények a Kátéről: „Forgács Gy. Konfirmációi Kátéja minden tulás nélkül korszakos jelentőségű a református vallásos nevelés történetében“. „Magyarul ez irányban jobb könyvet nem lehet találni“.

A szép kiállítású kitűnő könyvecske alapára 2 korona. Egyházaknak 10 példánynál 15%, 50 példánynál 20%, 100 példányon felül 25% engedményt adunk.

Uj könyvek:

Roberston: Beszédek a két korinthusi levél felett.

Két kötet. Alapára kötetenként 6 korona.

H. Kiss Géza: Lorántfy Zsuzsánna.

Élet- és jellemrajz. A jó papíron nyomtatott, igen szép kötet alapára 5 korona. Amatőrpéldány csontpapíron 69,000 korona.

Fenti könyvek megrendelhetők:

SYLVESTER könyvkereskedés Tahitótfalu

cimen.

6-1

Debrecen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-,
papír- és írószerkereskedése

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Dr. Baltazár D. Elég nekem az Isten kegyelme.	K	56,000
Czegléd S. Vasárnapi imádságok	K	70,000
Fosdick. A hit értelme.	K	56,000
Makal. Zörges-etek és megnyittatik	K	126,000
„ Élet fejedelme.	K	30,000
„ Ird meg amiket láttál.	K	70,000
„ Kegelemből, hit által.	K	64,400
Mátyás E. Pál apostol mystikája	K	42,000
„ A vallásos mystika.	K	42,000
Pap I. Első könyv.	K	36,000
Ravasz L. Látások könyve. II. kiad.	K	91,000
Révész I. Az ige fenye.	K	28,000
„ Kálvin élete és a Kálvinizmus. Egész vászon kötésben.	K	45,000
„ Akikre nem volt méltó a világ.	K	70,000
Robertson F. W. Egyházi beszédei. II. kötet.	K	105,000
„ „ A tiszta isteni tisztelet.	K	35,000
„ „ Emberi és isteni nagyság.	K	105,000
„ „ Győzelem a halál felett.	K	35,000
„ „ Beszédek a két korinthusi levél felett. I-II.	K	84,000
Soltész E. Ünnepnepok.	K	49,000
Spurgeon. Az üdv üzenete.	K	46,200
Szücs E. Győzelem a halál felett	K	42,000
Uray S. Kis emberek könyve.	K	7,000
„ A keresztyén család kis tükre.	K	5,600
Zoványi. A reformáció Magyarországon.	K	140,000
Zsilinszky. A magyarországi protestáns egyház története.	K	70,000

Nagy választék díszkötésű zsoltárokban, szépirodalmi munkákban, zeneművekben, ifjúsági iratok, útleírások, mesés- és képeskönyvekben. Tintatartók, írókészletek, levélpapírok, emlékkönyvek, társasjátékok a legelőnyösebben kaphatók.

Bárhon hirdetett könyvet a leggyorsabban beszerzünk és szállítunk.